

زندگی سالم در سایه نظارت همگانی

اکنون باتفاق خواننده محترم بمنظور دریافت یک مبدء صحیح فکری پیرامون نظارت همگانی سراغ متون اصیل اسلامی رفته تا باهمیت این موضوع و مراحل گوناگون و نقشی که میتواند در صحنه زندگی انسانها ایفاء کند، از نظر آیات و روایات واقف گردیم:

اندرز و خیر خواهی

شاید یکی از مسالمت آمیزترین مراحل نظارت عمومی اندرزدادن و خیر خواهی کردن افراد بیکدیگر باشد. قرآن مجید پیغمبران را بعنوان مردمانی ناصح و پند دهنده معرفی می-کند و سقوط ملت‌های گذشته را مربوط به سرپیچی از نصایح و اندرزهای آنان میدانند: نوح پیغمبر هنگامیکه در برابر جمعیتی منحط و خودخواه قرار میگردد، که علاوه بر اینکه بسخنان وی گوش فرامی دهند او را به گمراهی و اخلاصگری متهم میسازند، چنین فرمود: ای جمعیت من گمراه نیستم بلکه از جانب پروردگار جهانیان فرستاده شده‌ام تا رسالات پروردگارم را بشما ابلاغ کنم و شما را پند دهم (۱) و هود هم زمانیکه برای ارشاد و تبلیغ قوم عاد فرستاده شد و جمعیت گستاخ او را به سفاهت و کم خردی و دروغگوئی متهم کردند چنین گفت: من وظیفه ای جز ابلاغ رسالت‌های پروردگار ندارم و برای شما پند دهنده ای خیر-خواه و امینم (۲) و نیز در آن هنگام که صالح برای راهنمایی قوم ثمود برانگیخته شد و آنها از او امر پروردگار سر باز زدند، از ایشان روگردانید و فرمود: من رسالت‌های پروردگارم را بشما رساندم ولی (چکنم که جمعیت منحرفی چون شما) پند دهنندگان را دوست ندارد. (۳) و شعیب هم وقتیکه در میان قوم امفسدو بیدادگرو

(۱) قال یا قوم لیس بی ضلالة ولكنی رسول من رب العالمین ، ابلغکم رسالات ربی و انصح

لکم - سوره اعراف آیه ۶۲ .

(۲) قال یا قوم لیس بی سفاة ولكنی رسول من رب العالمین ، ابلغکم رسالات ربی و انا

لکم ناصح امین - سوره اعراف آیه ۶۸

(۳) ... و قال یا قوم لقد ابلغتکم رسالۃ ربی و نصحت لکم ولكن لا تحبون الناصحین -

سوره اعراف آیه ۷۹ .

متجاوز مدین بانک عدالت در میدهد و آنها را از سر نوشت شوم فساد و ستم آگاه میسازد در برابر عناد و تکذیب جمعیت ، از آنها روگردانید و گفت : من بحقیقت پیغامهای پروردگارم را ابلاغ داشتم و شمارا پند و اندرز دادم پس چگونه اندوهگین باشم بر مردمی لجوج و معاند (۱) .

باز در قرآن کریم آیات فراوانی از قبیل : مردم را بسوی پروردگارت با حکمت و پند نیکو دعوت کن (۲) ، این قرآن برای پرهیز کاران راهنما و پند دهنده است (۳) دیده میشود که اهمیت فوق العاده پند و موعظه را میسرسانند .

رسول گرامی اسلام میفرمود : شما باید همانطور که درباره خود دلسوزی و خیر خواهی میکنید ، درباره برادران دینی خود نیز این اصل را مراعات کنید (۴) (و آنها را پند گوئید) . مقام و درجه آنها که در نصیحت و پند دادن ب مردم فعالترند در نزد خدا زیاد تر است (۵) ،

امام صادق (ع) به سفیان فرمود : بر تو باد به پند دادن به خلق خدا برای خدا ، چون عملی بهتر از آن نخواهی یافت (۶) .

* * *

آنطور که از آیات قرآن مجید و احادیثی که از پینمبر اکرم (ص) و سایر پیشوایان اسلام نقل شده برمی آید ، هر گاه در میان مردمی نظارت عمومی رواج داشت آنها دارای زندگی سالم و شرافتمندانه ای بودند و آنگاه که از این سلاح خلع گردیدند ، شیرازه اجتماع آنها از هم پاشید و باذلت و بدبختی هر چه بیشتر به هلاکت رسیدند . ذلت و هلاکت جامعه بنی اسرائیل را قرآن مجید مربوط به عدم اجراء این «اصل» میدانند و میفرماید اینها گرفتار عقوبت شدید شدند و از رحمت و توفیقات پروردگار دور گشتند برای اینکه تعدی و فساد در میانشان رواج پیدا کرد و آنها جلو بدیهارا نمی گرفتند (۷) و هنگام نزول عذاب و انتقام پروردگار ، تنها آن دسته ای

(۱) ... لقد ابلغتكم رسالات ربي ونصحت لكم فكيف آسى على قوم كافرين - سورة

اعراف آیه ۹۳ .

(۲) ادع الی سبیل ربك بالحكمة والموعظة الحسنة - سورة نحل آیه ۱۲۵ .

(۳) هذا بیان للناس وهدی وموعظة للمتقين - سورة آل عمران آیه ۱۳۸ .

(۴) لینصح الرجل منكم اخاه کنصیحته لنفسه (وسائل ج ۱۱ ص ۵۹۵) .

(۵) ان اعظم الناس منزلة عند الله يوم القيمة امشاهم فی ارضه بالنصیحة لخلقه (اصول

کافی ص ۴۱۴) .

(۶) علیک بالنصح لله فی خلقه فلن تلقاه بعمل افضل منه (اصول کافی ص ۴۱۴)

(۷) ، كانوا لا يتناهون عن منكر فعلوه لبئس ما كانوا يفعلون (مائده ۷۸-۷۹)

نجات پیدا کردند که از بدی نهی مینمودند (۱)

خداوند قسم یاد میکند که همه مردم در زندگی دست بگیرند زیانها و خسارتهائی هستند و تنها کسانی که ایمان آورده اند و کار نیکو انجام میدهند و سفارش بحق و دعوت به بردباری و استقامت مینمایند از زندگی سالم و بدون زیان برخوردارند (۲) ، چنین افرادی اگر قدرت بدست آنها برسد و دارای نفوذ و نیروئی گردند نه تنها مغرور نگشته و از راه حق منحرف نمی-شوند بلکه نماز را بپایدارند و زکوة را هم میدهند و امر بمعروف و نهی از منکر می کنند (۳) و نیز در آنجا که وظائف پیغمبر را برای ساختن یک زندگی سالم انسانی بر میسرند ، در رأس آنها امر بمعروف و نهی از منکر را نام میرد (۴) و پیروان این پیغمبر را بهترین مردم و دامت نمونه معرفی میکند ، چون آنها امر بمعروف و نهی از منکر میکنند و ایمان بخدا دارند (۵) و در جای دیگر روحانیون و دانشمندان اهل کتاب را مورد سرزنش قرار داده و میفرماید : چرا آنها مردم را از گفتار بد و خوردن چیزهای حرام باز نمیداشتند (۶).

پیامبر اسلام (ص) فرمود : پیروان من تا آن زمان که امر بمعروف و نهی از منکر میکنند و در راه خیر کمککار یکدیگرند ، طریق خیر و سعادت را می بینند ولی آنگاه که این واجب را ترک کنند برکات از آنها گرفته میشود ، دسته ای از آنها بر عده دیگر چیره میگردند و یاری و یاری در زمین و آسمان برای آنها پیدا نخواهد شد (۷) .

علی علیه السلام فرمود : عده ای از مردم با دست و زبان و قلب با منکرات مبارزه میکنند و اینها جامع تمام خوبیها هستند و کسانی که از هیچ راه نهی از بدیها نمی کنند مردگانی زنده نما بیش نیستند . و سپس درباره اهمیت امر بمعروف و نهی از منکر فرمود : همه کردار

(۱) فلما نسوا ما ذکرنا الذین ینھون عن السوء (اعراف آیه ۱۶۴).

(۲) ... الا الذین آمنوا و عملوا الصالحات و تواصوا بالحق (عصر آیه ۳) .

(۳) الذین ان مکناهم فی الارض اقاموا الصلوة و اتوا الزکوة و امروا بالمعروف و نهوا عن المنکر (حج آیه ۴۰ - ۴۱) .

(۴) یا مرهم بالمعروف و ینھام عن المنکر و یحل لهم الطیبات و یحرم علیهم الخبائث و یضع عنهم اصرهم و الاغلال الّتی کانت علیهم (اعراف آیه ۱۵۷) .

(۵) کنتم خیرامة اخرجت للناس تأمرون بالمعروف و تنھون عن المنکر و تؤمنون بالله (آل عمران آیه ۱۱۰) .

(۶) لولا ینھام الربانیون و الاحبار عن قولهم الاثم و اکلهم السحت .. (مائده آیه ۶۳)

(۷) لاتزال امتی بخیر ما امروا بالمعروف ، و نهوا عن المنکر ، و تعاونوا علی البر ، فاذا لم یفعلوا ذلك نزعتم منهم البرکات ، سلط بعضهم علی بعض ، ولم یکن لهم ناصر فی الارض و لانی السماء (وسائل ج ۱۱ چاپ جدید صفحه ۳۹۸) .

نیکو و جهاد در راه خدا در برابر امر بمعروف و نهی از منکر مانند قطره آبی است در برابر دریای پهناور ..

امر بمعروف و نهی از منکر مَرَك کسی را نزدیک نمی کند و از روزی کسی نمی کاهد و بالاترین مراحل آن گفتار حقی است در برابر پیشوای ستمکار (۱) و نیز فرمود هلاکت اقوام گذشته تنها بدینجهت بود که مرتکب گناه میشدند و روحانیون و دانشمندان، آنان را نهی نمی کردند. (۲) کمترین مرحله نهی از منکر اینست که انسان با گنهکاران با چهره عبوس و درهم کشیده روبرو شود (۳) .

امام علی بن موسی الرضا (ع) میفرمود: بخوبیها امر کنید و از بدیها جلوگیری نمائید و گرنه ستمکاران و اشرار بر شما مسلط شده و در این هنگام خوبان شما دعا میکنند و با جابت نمی رسد (۴) .

امام صادق (ع) در ضمن حدیث مشروحی درباره مردم «آخر زمان» چنین فرمود: «واگر نمازهم برای آنها ضرر مالی و جانی داشته باشد هر آینه آنرا ترك میکنند همانطور که شریقتزین و بارزشتزین واجب را ترك کردند ، امر بمعروف و نهی از منکر راه و روش انبیا و نیکان است، فریضه بزرگی است که بواسطه آن سایر دستورها و وظائف زنده میگردد ، راهها امن و کسبها حلال میشود و حقوق ستمدیدگان با آنها باز میگردد ، زمین آباد میشود و از دشمنان انتقام گرفته و همه کارها روبراه میگردد (۵) با تامل و دقت مختصری در آیات و روایات مزبور میتوانیم با اهمیت

(۱) فمنهم المنکر للمنکر بقلبه ولسانه ویده فذلك المستكمل لخصال الخیر ... ومنهم تارک لانکار المنکر بلسانه وقلبه ویده فذلك میت الاحیاء و ما اعمال البر کلها والجهاد فی سبیل الله عند الامر بالمعروف والنهی عن المنکر الا کتفیة فی بحر لجمی .

وان الامر بالمعروف والنهی عن المنکر لا یقر بان من اجل ولا ینقصان من رزق و افضل من ذلك کلمة عدل عند امام جائر (نهج البلاغه فیض ج ۶ ص ۱۲۵۳ - وسائل ج ۱۱ ص ۴۰۶) .

(۲) انما هلك من كان قبلکم حیثما عملوا من المعاصی ولم ینهمهم الربانیون والاحبار عن ذلك (فروع کافی ج ۱ ص ۳۴۳ و وسائل ج ۱۱ ص ۳۹۵) .

(۳) ادنی الانکار ان تلقی اهل المعاصی بوجوه مکفهره (وسائل ج ۱۱ ص ۴۱۳) .
(۴) لتأمرن بالمعروف ولتنهن عن المنکر اولیستعملن علیکم شرارکم فیدعو خیارکم فلا یستجاب لهم (فروع کافی ج ۱ ص ۳۴۳) .

(۵) ولواضرت الصلوة بسائر ما یعملون باموالهم وابدانهم لرفضها کما رفضوا اسمی الفرائض و اشرفها . ان الامر بالمعروف والنهی عن المنکر سبیل الانبیاء ومنهاج الصلحاء فریضة عظیمة بها تقام الفرائض و تأمن المذاهب و تحل المكاسب ، وترد المظالم ، و تعمرا الارض ، و ینتصف من الاعداء و یستقیم الامر (وسائل ج ۱۱ ص ۳۹۴ - ۳۹۵) .

وارزش نظارت همگانی از نظر اسلام پی برده و به نقش آن در بوجود آوردن يك زندگى سالم انسانی آشنا گردیم .

این نکته را هم در خاتمه این بحث باید در نظر داشت که امر بمعروف و نهی از منکر که متأسفانه در زمان ما بصورت يك قانون و اصل فراموش شده در آمده است دارای مراتب گوناگون و شکلهای متفاوتی است که فقهاء عالیمقام اسلام جزئیات آن را در کتب خود آورده اند و بطور اجمال ادنی مرتبه آن اینست که فرد باطناً از رواج منکرات و بدیها منجزر و ناراحت باشد و سپس نوبت به مرحله سخن آرا و درشت و بالاخره شدت عمل میرسد تا آنجا که آخرین شکل امر بمعروف و نهی از منکر منجر بکشتن و کشته شدن میگردد، این مرحله همان است که امام حسین علیه السلام در ضمن نامه ای که از مدینه برای برادرش محمد حنفیه نوشت ، بآن تصریح فرمود :

من از روی هوی و هوس و برای ستم و فساد پیا نخاسته ام بلکه قیام من تنها برای اصلاح امور جامعه اسلامی میباشد ، من میخواهم امر بمعروف و نهی از منکر کنم (۱)
البته این مرتبه که بعنوان آخرین سلاح در موارد ضرورت بکار میرود باید باذن امام و صلاحید حاکم شرع باشد .

(۱) انى ما خرجت اشراً ولا بطراً ولا مفسداً ولا ظالماً انما خرجت لطلب الاصلاح فى امة جدى ، اريد ان آمر بالمعروف وانهى عن المنكر .

بزرگترین آینه نجومی دنیا

بمنظور پژوهش در اعماق فضا اخیراً آمریکا ساختمان بزرگترین آینه ستاره شناسی جهان را تکمیل کرد . قطر این آینه ۶۹ متر است و ۱۸۲۰۸ سانتیمتر بزرگتر از هر آینه نجومی دیگری است که تا کنون در جهان ساخته شده . تراش و صیقل دادن این آینه شش ماه طول کشیده است .

آینه مزبور از آلومینیوم ساخته شده و روی آن را لعاب نیکل داده اند - این آینه را در آزمایشگاه سفاین فضائی جت در انستیتوی تکنولوژی کالیفرنیا نصب کرده اند .

با استفاده از این آینه میتوان انوار بسیار نیرومند مصنوعی را منعکس ساخت و بدین ترتیب ظاهراً تقلید تابش انرژی خورشید را که مستقیماً بسوی زمین و سایر سیارات تابیده میشود ، عملی ساخت .

این آینه در اطاقی بکار خواهد افتاد که شرائط فضائی خلاصه و سرمای فوق العاده شدید در آن ایجاد شده است .

بدین ترتیب سفاین فضائی ولو از مومصالحی را که در فضا مورد استفاده قرار خواهد گرفت از لحاظ استقامت و مشخصات عمل در یک چنین شرائط مشابهی قبلاً مورد آزمایش قرار میدهند . اطلاعات شماره ۱۲۴۴۹